

Reclameverbod voor niet-biologische veehouderijproducten inconsequent

In de Nijmeegse gemeenteraad is een motie aangenomen waarin wordt gevraagd te verkennen of een verbod op handelsreclame voor producten uit de niet-biologische veehouderij mogelijk is. Bij consequente toepassing van de aangedragen argumenten zou eerder een verbod op reclame voor biologische veehouderijproducten in beeld komen.

De motie “Verken wat telt: reclame die de toekomst niet smelt” (mei, 2025), ingediend door leden van de Partij voor de Dieren en GroenLinks, stelt dat vlees, melk en eieren uit de niet-biologische veehouderij bijdragen aan een hogere uitstoot van broeikasgassen dan biologische producten. Daarnaast wordt betoogd dat reclame voor deze producten consumenten stimuleert tot aankopen die de klimaatcrisis verergeren.

De uitstoot van broeikasgassen door de veehouderij wordt beïnvloed door een groot aantal factoren, zoals het productiesysteem, het gebruik van kunstmest, de melk- of groeiproduktie per dier, de dierdichtheid per hectare en de herkomst

van het krachtvoer. Hierdoor komen wetenschappelijke studies tot uiteenlopende conclusies bij milieueffectvergelijkingen tussen biologische en conventionele veehouderij. Voor goed beleid zijn data en berekeningen nodig die specifiek gelden voor de Nederlandse situatie.

MELKPRODUCTIE

Een LCA-case study van Thomassen et al. (2008), gebaseerd op gegevens uit 2003 van tien conventionele en elf biologische melkveebedrijven, liet zien dat biologische bedrijven beter scoorden op energiegebruik en vermesting per kilogram melk. Tegelijkertijd was de verzuring en de uitstoot van broeikasgassen per kilogram biologische melk juist hoger.

Volgens een modelstudie van Bos et al. (2013) stootten biologische melkveebedrijven per liter melk 5 tot 10% minder broeikasgassen uit dan conventionele bedrijven. Dit verschil was echter gebaseerd op een verondersteld productieverschil van slechts 500 liter per koe per jaar. In werkelijkheid is het verschil ongeveer 2.000 liter (Agrimatie). Als met dit werkelijke verschil was gerekend, zou

Dierlijke producten uit de biologische veehouderij zouden een lagere CO₂-uitstoot hebben, beweren Nijmeegse politici. Op grond van dit foutieve argument proberen zij reclames voor niet-biologische producten uit het straatbeeld van Nijmegen te verbannen.

Foto: Shutterstock / Dutchmen Photography

de uitkomst in het nadeel van biologische melk zijn geweest.

Een recente studie van de Rijksuniversiteit Groningen (Bronts et al., 2023) berekende de carbon footprint per liter vet- en eiwitgecorrigeerde melk. Voor reguliere productie is dat 0,76 kg CO₂-eq/liter en voor biologische productie: 0,95 kg CO₂-eq/liter.

Biologische melk heeft volgens deze onderzoekers een ongeveer 25% hogere uitstoot aan broeikasgassen dan reguliere melk.

RUNDEVLEES

De uitstoot van broeikasgassen bij rundvleesproductie varieert wereldwijd sterk. Er zijn grote verschillen in productiesystemen. Er moet onderscheid worden gemaakt tussen vlees als bijproduct van de melkveehouderij en vlees van koe-kalkuddes. Rundvlees uit de melkveehouderij heeft doorgaans een 30 tot 55% lagere uitstoot, afhankelijk van de studie.

Een literatuurstudie uit 2022 in opdracht van de European Roundtable for Beef Sustainability, waarin 21 LCA-studies uit Europa zijn geanalyseerd (zonder Nederlandse data), vond geen duidelijk verschil in carbon footprint tussen biologische en

De carbon footprint van verschillende varkensvleessystemen in kg CO₂ eq per kg vers varkensvlees na slachterij (Bron: Kool e.a. 2009)

Land	Gangbaar	Biologisch
Nederland	3.6	4.3
Engeland	3.5	4.4
Duitsland	3.7	5.0
Denemarken	3.5	4.0

reguliere rundvleesproductie.

De studie van Bronts et al. (2023) concludeerde dat biologisch geproduceerd rundvlees onder Nederlandse omstandigheden circa 25% meer broeikasgassen uitstoot dan conventioneel rundvlees.

VARKENSVLEES

Een vergelijking van de carbon footprint van varkensvlees in diverse West-Europese landen laat zien dat biologisch varkensvlees consistent een hogere uitstoot per kilo vlees veroorzaakt. Voor Nederland gaat het om een verschil van ongeveer 20%, voornamelijk veroorzaakt door hoger voerverbruik per kilogram groei (zie tabel).

PLUIMVEEVLEES

Het aanbod van pluimveevlees in de supermarkten is de afgelopen jaren veranderd. Onder druk van maatschappelijke organisaties zijn supermarkten overgestapt op trager groeiende kuikens en ruimere leefomstandigheden. Daarnaast heeft de Dierenbescherming het Beter Leven-keurmerk (BLK) geïntroduceerd, waarin onder meer strengere eisen aan aantal dieren per vierkante meter en slachtleefijd zijn opgenomen.

Volgens Mosterd et al. (2022) geldt het volgende voor CO₂-uitstoot per kilogram vlees:

- 1. Zonder ontbossing (LUC) in de sojaproductie heeft conventionele kip de laagste uitstoot.
- 2. Het Beter Leven-concept heeft dan de hoogste uitstoot, met ca. 20% meer CO₂.
- 3. De concepten die de supermarkten in Nederland voor kip hebben, resulteren gemiddeld in een ca. 14% hogere uitstoot in vergelijking met

de conventionele kipproductie.

- 4. Wanneer wél wordt gerekend met sojateelt op ontboste grond (buiten Nederland), heeft Beter Leven-kip een 3% betere footprint dan conventionele kip.

Aangezien de Nederlandse diervoederindustrie géén soja gebruikt waarvoor recent ontbossing heeft plaatsgevonden, zijn de cijfers zonder LUC van toepassing op de Nederlandse kipproductie.

Volgens de website Kip in Nederland ligt de carbon footprint van biologische kip zelfs 60% hoger dan die van conventionele kip.

EIEREN

De eiproduktiesystemen in Nederland zijn de laatste jaren sterk veranderd waarbij dierenwelzijn een drijvende factor is geweest. Er zijn in Nederland geen recente resultaten gepubliceerd over de verschillen in broeikasgasemissie tussen de verschillende productiesystemen. Het meest recente onderzoek is een Tsjechisch onderzoek. Uit dit onderzoek bleek dat de in Nederland verboden batterijsystemen de laagste footprint hadden (ca. 2,5 kg CO₂ eq/kg ei). Scharrel- en volièresystemen hebben een emissie van 3,2 kg, vrije uitloop een iets hogere emissie van 3,2-3,5 kg. Biologische systemen variëren van 3,4 tot 4,4 kg CO₂ eq per kg ei.

De belangrijkste factor voor de verschillen is de hoeveelheid voer die de dieren nodig hebben.

Gemiddeld eet een biologisch gehouden hen 25% meer voer voor dezelfde productie. Daarnaast maakt ook het ras verschil. Witte hennen hebben minder voer nodig per kg eieren dan bruine en hebben daarvoor een lagere carbon footprint. ■

Conclusie

De aangenomen Nijmeegse motie vertrekt vanuit de aanname dat biologische veehouderij structureel duurzamer is dan conventionele. Uit diverse Nederlandse studies blijkt echter dat de uitstoot van broeikasgassen sterk afhankelijk is van het type product, het voersysteem en het productievolume per dier. De footprint van biologische dierlijke producten is niet lager, en soms zelfs significant hoger, dan die van reguliere producten. Beleidsmaatregelen, zoals een mogelijk reclameverbod, zouden daarom gebaseerd moeten zijn op actuele en specifieke Nederlandse data, in plaats van algemene aannames. Een verbod op de handelsreclame van biologische veehouderijproducten ter wille van het klimaat zet meer zoden aan de dijk dan een verbod op niet-biologische veehouderij producten.